

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง
การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

Development of a Distance Training Package for Social Studies Teachers on Organizing of Instruction for
Contemporary Substance In the Social Studies Subject

สิริวรรณ ศรีพหล*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา (2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 และเขต 2 โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ในขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) จำนวน 38 คน และขั้นทดลองใช้จริง (Trial Runs) จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดสนทนากลุ่ม เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา (2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 หน่วย และ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระร่วมสมัย และเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน โดยการเพิ่ม“สาระร่วมสมัย” (Contemporary Issues) ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะสาระร่วมสมัยเป็นเรื่องราวที่สามารถเรียนรู้ได้จากเหตุการณ์จริง เป็นเรื่องทันสมัยที่ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การเพิ่มสาระร่วมสมัยไม่ควรจัดเป็นสาระการเรียนรู้ใหม่ แต่ควรเพิ่มเติมโดยการบูรณาการไว้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือจัดไว้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสาระร่วมสมัยที่ควร

*รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนั้น การจัดทำสาระร่วมสมัยเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุ ศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน มีความเหมาะสม เพราะเป็นสาระร่วมสมัยที่มีความจำเป็น เพื่อให้แก่นักเรียนได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และโลกในที่สุด ความต้องการในการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการการอบรม โดยเฉพาะในส่วนของความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสาระร่วมสมัยแต่ละเรื่อง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย โดยรูปแบบการอบรมนั้น ครูสังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมโดยใช้ระบบทางไกล ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ประมวลสาระ (ตำรา) และแนวการศึกษา (แบบฝึกปฏิบัติ) รวมทั้งสื่อเสริม คือ ให้การอบรมแบบเผชิญหน้า (2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ และ (3) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดฝึกอบรมทางไกล การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to study opinions of social studies teachers concerning the needs for and appropriateness of contents of contemporary substance in the social studies subject; (2) to develop a distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject to meet the 80/80 efficiency criterion; and (3) to compare the pre-training and post-training learning achievements of trainees who used the distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject.

The employed research sample consisted of social studies teachers who were teaching in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area in schools under Bangkok Metropolis Secondary Education Service Area Offices 1 and 2, obtained by stratified random sampling. They were divided into two groups. The first group was the research sample to provide opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of the contemporary substance. This group consisted of 20 social studies teachers who participated in the focus group discussion. The second group was the research sample for efficiency verification of the developed distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject. This group totaling 62 social studies teachers consisted of 38 teachers who participated in the try-out stage and 24 teachers who participated in the trial run stage of the efficiency verification.

The employed research instruments were (1) a plan for organizing focus group discussion on opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of the contemporary substance; (2) a distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject; and (3) a learning achievement test in the form of multiple-choice objective test to assess knowledge and understanding of social studies teachers who were trained with the distance training package on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject. Research data were analyzed with the use of content analysis, E_1/E_2 efficiency index, and t-test.

Research findings showed that (1) regarding opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of contemporary substance in the social studies subject, social studies teachers had understanding on the contemporary substance and had opinions that there were the needs for organizing of instruction on the substance which could be done by adding the contents on “contemporary issues” in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area because contemporary issues were issues that could be learned from actual and contemporary events that learners should learn in order to keep up with contemporary events and make use of them in their everyday living; the inclusion of contemporary substance should not be organized as a new learning substance, but should be integrated as a part of basic courses or be organized as a supplementary course in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; as for the contents of contemporary substance that should be offered for the students, the following contents should be included: family studies, women studies, the elderly studies, world citizen studies, multi-culture studies, peace studies, and ASEAN natural disaster studies; these contents were appropriate because they were relevant contemporary substances that enabled the students to obtain up-to-date information that could be applied in their lives as members of the family, community, society, country, and the world; as for the needs for receiving training on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject, it was found that the majority of social studies teachers needed training on each topic in the contents of contemporary substance and on how to organize instruction on contemporary substance; as for the training mode, they would like to receive training via the distance training system which was composed of the compiled texts, study guides, and supplementary media in the form of face-to-face tutorial sessions; (2) the developed three units of distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject met the pre-determined 80/80 efficiency criterion; and (3) the post-training learning achievement of trainees who used the distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject was significantly higher than their pre-training counterpart achievement at the .05 level.

Keywords: Distance training package, Organizing of instruction for contemporary substance
in the social studies subject, Social studies teacher

บทนำ

สังคมศึกษา (social studies) เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสังคม ที่มุ่งเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีไปสู่สังคม ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นไปตามบริบทของสังคมที่ผู้เรียนนั้นเป็น พลเมือง โดยเน้นการเป็นพลเมืองที่สามารถแก้ปัญหา ตัดสินใจ และมีกระบวนการคิดที่ถูกต้อง ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของชุมชน ประเทศ และโลก และที่สำคัญต้องแสดงบทบาทหรือปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคมอีกด้วย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ระบุเป้าหมายของกลุ่มสาระดังกล่าวไว้ว่า

“กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิต ของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความ เข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับ ใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก”

ครูสังคมศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสังคมในบริบทที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ซึ่งมีทั้ง ผู้คนและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมจะต้องใช้เนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งวิชา สังคมศึกษาเป็นวิชาที่นำเนื้อหาจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ ในวิชาสังคมศึกษาจึงมีลักษณะเฉพาะ คือ ได้มาจากความรู้ที่คัดสรรจากความรู้ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประชากรศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชา อื่นๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม

ดังนั้น สังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary integration) โดยบูรณาการความรู้จากหลาย ๆ วิชาในกลุ่มสังคมศาสตร์ รวมทั้งกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์บางส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนและวัยวุฒิของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ 5 สาระ คือ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

เนื่องจากเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษามีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาการต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาบูรณาการเข้าด้วยกัน วิชาการในสาขาสังคมศาสตร์มีความเป็นพลวัตหรือเคลื่อนไหวอยู่ ตลอดเวลา ข้อมูลและสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ตลอดจนมีข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัยออกมา

เป็นระยะ ครูสังคมศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องนำข้อมูลหรือสารสนเทศร่วมสมัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีความทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว

สาระร่วมสมัยที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา มีอยู่หลายสาระด้วยกัน เช่น ครอบครัวยุคใหม่ สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา รวมทั้ง สาระร่วมสมัยเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ทางกายภาพ เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเสนอการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา เพื่อให้ครูสังคมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระใหม่ ๆ ทางสังคมศาสตร์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบและทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสาระร่วมสมัยต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งกิจกรรมภายในห้องเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษานั้น ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 เกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาที่จะนำไปจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นลำดับแรก แล้วจึงนำข้อมูลจากการสนทนา มาสังเคราะห์ และจัดทำเป็นชุดฝึกอบรมทางไกล เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ผ่านสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย สื่อหลัก คือ ประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อเสริม คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ โดยผู้ใช้ชุดฝึกอบรมสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อหลักเป็นส่วนใหญ่ และเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจจากสื่อเสริมอีกทางหนึ่ง ชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ต่างจากชุดฝึกอบรมแบบปกติที่ผู้เข้ารับการอบรมและผู้อบรมต้องใช้เวลาร่วมกันเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ในสถานที่ที่กำหนดและต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าอบรม ตลอดจนต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรและใช้เวลามากไม่ทันต่อเหตุการณ์ แต่หากใช้วิธีการฝึกอบรมทางไกลจะช่วยพัฒนาบุคลากรได้จำนวนมาก ไม่จำกัดสถานที่ และยังใช้ระยะเวลาสั้นในการอบรมอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลขึ้นเพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ให้แก่นักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นสาระร่วมสมัย เพื่อให้มีองค์ความรู้ที่หลากหลาย และรู้การเคลื่อนไหวของความรู้ทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นปัจจุบัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย จะกล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน ครูสังคมศึกษาจำนวน 473 คน และเขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน จำนวนครูสังคมศึกษา 602 คน รวม 2 เขต จำนวนโรงเรียน 125 โรงเรียน และจำนวนครูสังคมศึกษา จำนวน 1,075 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน และเขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 20 คน โดยการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อการทดลองประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 62 คน โดยแบ่งการทดลอง เป็น 2 ขั้นตอนคือ

ก. ขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลองแบบเดี่ยว (1:1) จำนวน 4 คน (เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 2 คน เขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 2 จำนวน 2 คน)

- กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลองแบบกลุ่ม (1:10) จำนวน 10 คน (เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 5 คน เขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 2 จำนวน 5 คน)

- กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลองแบบสนาม (1:100) จำนวน 24 คน (เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 12 คน เขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 2 จำนวน 12 คน)

ข. ชั้นทดลองใช้จริง (Trial Runs) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน (เขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 12 คน เขตพื้นที่ศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำนวน 12 คน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แผนการจัดสนทนากลุ่ม เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหา
สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชา
สังคมศึกษา จำนวน 3 หน่วย

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อสอบ
แบบเลือกตอบ

เครื่องมือแต่ละชนิดมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

2.1 แผนการจัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของ เนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชา
สังคมศึกษานั้น ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย
ประเด็นการสนทนา รูปแบบและกระบวนการการสนทนา การสนทนาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วม
สมัยที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้
ประกอบการสนทนา เช่น เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึกคำสนทนา เป็นต้น

2.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระ ร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสาระร่วมสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียน
การสอนสังคมศึกษา ในด้านเนื้อหาสาระ แนวทางสู่การปฏิบัติ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะใช้ในการฝึกอบรม โดยนำผลของการศึกษาเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้อ 1) และจากการสนทนากลุ่มกับครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความ
เหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล

3) ผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย
ในวิชาสังคมศึกษา โดยชุดฝึกอบรมทางไกลประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริม

ก. สื่อหลัก คือ ประมวลสาระชุดฝึกอบรมและแนวการศึกษา ได้แก่

ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย

- รายละเอียดชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ ชื่อชุดฝึกอบรมทางไกล รายชื่อหน่วยของ
ชุดฝึกอบรมทางไกล

- วิธีการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการศึกษาชุดฝึกอบรม
ทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

- เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วยจำนวนหน่วย 3 หน่วย โดย
ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

หน่วยที่ 1 ครอบครัวยุคใหม่ สตรีศึกษา และผู้สูงอายุศึกษา

หน่วยที่ 2 พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา และสันติศึกษา

หน่วยที่ 3 ภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน

แนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย

- แผนผังแนวคิดประจำหน่วย

- แบบประเมินผลตนเองก่อนการฝึกอบรมทางไกล

- บันทึกสาระสังเขป

- แนวตอบกิจกรรมประจำหน่วย

- แบบประเมินผลตนเองหลังการฝึกอบรมทางไกล

- เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองประจำหน่วย

ข. สื่อเสริม ได้แก่ สื่อปฏิสัมพันธ์ เป็นการอบรมแบบเผชิญหน้าโดยวิทยากร เพื่อเสริมเติมเต็ม
ภายหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลแล้ว

4) ตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล การตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกอบรม
โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบชุดฝึกอบรมทางไกลในด้านความถูกต้องของเนื้อหาสาระ และความ
เหมาะสมของภาษาที่ใช้

5) ปรับปรุงและแก้ไขชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน
สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

**2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยใน
วิชาสังคมศึกษา**

เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วม
สมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นข้อสอบแบบกู่ขนาน คือ แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมทางไกลและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมทางไกล ฉบับละ 30 ข้อ
ข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจน
ภาษาที่ใช้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง
อยู่ระหว่าง 0.78 - 1.00

3. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยการสอบถามความคิดเห็นด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ข้อมูลจากสนทนากลุ่มของกลุ่มตัวอย่างได้รับการบันทึกและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.2 การนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปทดสอบประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง ในขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) และการทดลองใช้ชุดการสอนทางไกลในสถานการณ์จริง (Trial Runs)

ในการใช้ชุดการฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ผู้วิจัยนำไปให้ครูสังคมศึกษาทดลองใช้ โดยครูสังคมศึกษาต้องเตรียมตัวและมีขั้นตอนในการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล ดังนี้

ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล เป็นเอกสารที่บรรจุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา อย่างละเอียด จำนวน 3 หน่วย โดยใช้ควบคู่กับแนวการศึกษา ดังมีลำดับขั้นตอนการศึกษาในแต่ละหน่วย ดังนี้

- 1) ศึกษาแผนผังแนวคิดและแผนการฝึกอบรมทางไกลประจำหน่วยในแนวการศึกษา
- 2) ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนการฝึกอบรมทางไกลในแนวการศึกษา พร้อมทั้งตรวจคำตอบจากแบบเฉลยในแนวการศึกษา เพื่อสำรวจความรู้เดิมของตนเองก่อนศึกษาหน่วยนั้น ๆ
- 3) ศึกษาแผนการฝึกอบรมทางไกลประจำหน่วยที่ปรากฏในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลให้เข้าใจเสียก่อน
- 4) ศึกษาแผนการฝึกอบรมทางไกลประจำตอน ทั้งจากแนวการศึกษาและประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล
- 5) ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาสาระของแต่ละเรื่องในประมวลสาระชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งศึกษาสาระสังเขปในแต่ละตอนที่ปรากฏในแนวการศึกษาชุดฝึกอบรม
- 6) ปฏิบัติกิจกรรมที่ปรากฏในท้ายตอนแต่ละตอนในแนวการศึกษาชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งตรวจคำตอบจากแนวตอบกิจกรรมไปด้วย
- 7) ทำแบบประเมินตนเองหลังการฝึกอบรม ภายหลังจากศึกษาเนื้อหาในแต่ละเรื่อง แต่ละตอนในหน่วยนั้น ๆ จบแล้ว พร้อมทั้งตรวจคำตอบจากแบบเฉลยในแนวการศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเองในการศึกษาหน่วยนั้น ๆ

1) ขั้นตอนลองใช้เบื้องต้น (Tryout)

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1) การรวบรวมข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบกับครูสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล แล้วนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปศึกษาด้วยตนเอง แล้วจึงให้ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล และให้ครูสังคมศึกษาทั้ง 4 คน ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับชุดฝึกอบรมในด้านภาษาที่ใช้ เนื้อหา และความยากง่าย

ผู้วิจัยนำผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งก่อนและหลังเรียน และจากการทำกิจกรรมมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อวิเคราะห์แล้วนำมาปรับปรุงชุดฝึกอบรม โดยนำส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของครูผู้สอนมาเป็นข้อมูลพิจารณาด้วย

1.2) การรวบรวมข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับครูสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล แล้วจึงนำชุดฝึกอบรมทางไกลให้ครูผู้สอนไปศึกษาด้วยตนเอง เมื่อศึกษาแล้วให้ครูผู้สอนทำแบบทดสอบหลังเรียน และให้ครูผู้สอนทั้ง 10 คน ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาชุดฝึกอบรมในแง่ของภาษา เนื้อหา และความยากง่าย ผู้วิจัยนำผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และจากการทำกิจกรรมมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80/80 แล้วปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกอบรม โดยนำความคิดเห็นของครูผู้สอนทั้ง 10 คนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

1.3) การรวบรวมข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพแบบสนาม (1:100) ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลที่ได้ปรับปรุงจากการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มมาแล้ว ไปประเมินประสิทธิภาพกับครูสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้แล้ว จำนวน 24 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วจึงนำชุดฝึกอบรมที่ปรับปรุงแล้ว ให้ครูผู้สอนไปศึกษาด้วยตนเอง และเมื่อศึกษาเสร็จแล้ว จึงให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วหาประสิทธิภาพของชุดการฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80/80

2) ขั้นตอนลองใช้จริง (Trial Runs)

เมื่อได้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 แล้ว ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ ไปใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน โดยให้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลด้วยตนเอง เมื่อศึกษาครบทั้ง 3 หน่วยแล้ว ผู้วิจัยจัดการฝึกอบรมในส่วนของสื่อเสริม คือ การอบรมแบบเผชิญหน้า โดยวิทยากรให้การอบรม มีระยะเวลาในการอบรม 2 วัน เพื่อเสริมเติมเต็มในการฝึกอบรมทางไกลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคัมศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคัมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลในชั้นทดลองใช้เบื้องต้นทั้ง 3 ชั้นตอน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 (ชัยขงค์ พรหมวงศ์ 2540 : 211) ดังนี้

การหาค่า E_1 ใช้สูตร

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

E_1 = ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเป็นร้อยละจากแบบฝึกปฏิบัติ

$\sum x$ = คะแนนรวมของกิจกรรมหรืองานทุกชิ้นที่ผู้เรียนทำได้ถูกต้อง

A = คะแนนเต็มของกิจกรรมหรืองานทุกชิ้นที่นำมาประเมิน

N = จำนวนผู้เรียน (กลุ่มตัวอย่าง)

การหาค่า E_2 ใช้สูตร

$$E_2 = \frac{\frac{\sum f}{N}}{B} \times 100$$

E_2 = ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็นร้อยละจากแบบประเมินหลังเรียน

$\sum f$ = คะแนนรวมของการประเมินหลังเรียน

B = คะแนนเต็มของการประเมินหลังเรียน

N = จำนวนผู้เรียน (กลุ่มตัวอย่าง)

4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคัมศึกษา

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคัมศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมแบบเผชิญหน้า ในชั้นทดลองใช้จริง (Trial Runs) โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่าครูสังคมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระร่วมสมัย และเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน โดยการเพิ่ม“สาระร่วมสมัย” (Contemporary Issues) ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะสาระร่วมสมัยเป็นเรื่องราวที่สามารถเรียนรู้ได้จากเหตุการณ์จริง เป็นเรื่องทันสมัยที่ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิจริงได้ การเพิ่มสาระร่วมสมัยไม่ควรจัดเป็นสาระการเรียนรู้ใหม่ แต่ควรเพิ่มเติม โดยการบูรณาการไว้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือจัดไว้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับสาระร่วมสมัยที่ควรนำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนั้น ครูสังคมศึกษาเห็นว่า การจัดสาระร่วมสมัยเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน มีความเหมาะสม เพราะเป็นสาระร่วมสมัยที่มีความจำเป็น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ข้อมูลที่เป็ปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และโลกในที่สุด

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการการอบรมโดยเฉพาะในส่วนของความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสาระร่วมสมัยแต่ละเรื่อง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย สำหรับรูปแบบการอบรมนั้น ครูสังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมโดยใช้ระบบทางไกล ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ประมวลสาระ (ตำรา) และแนวการศึกษา (แบบฝึกปฏิบัติ) รวมทั้งสื่อเสริม คือ ให้การอบรมแบบเผชิญหน้า ประมาณ 2 วัน

2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

3) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา สูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา มีข้อน่าสังเกตดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยเพื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดสมมุติฐานไว้ คือ ชุดฝึกอบรม

ทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 และมีผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ได้เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติในอาเซียน และได้เสนอแนวทางการจัดหลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระร่วมสมัยดังกล่าว

รายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ ทำให้ครูสังคมศึกษาเกิดแนวคิดที่หลากหลายและเห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาได้มากขึ้น ตามที่ครูสังคมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นทั้งจากการสนทนากลุ่ม ที่ต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย การที่ครูสังคมศึกษาได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ วาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาให้แก่แก่นักเรียนอย่างเป็นทางการและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขั้นการทดลองใช้จริง ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับสาระร่วมสมัยทั้ง 7 สาระที่ผู้วิจัยพัฒนาเป็นประมวลสาระชุดฝึกอบรมให้มากกว่านี้ และควรแสดงตัวอย่างหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากกว่านี้เช่นกัน เพื่อให้ครูสังคมศึกษาสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปบูรณาการหรือสอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ คือ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ตลอดจนจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปทดลองในขั้นทดลองใช้จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 2 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นคู่มือ ที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง โดยการศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมไปพร้อมกัน กล่าวคือ ศึกษาแผนการฝึกอบรมจากแนวการศึกษา ทำแบบประเมินตนเองก่อนการฝึกอบรม แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินตนเองหลังการฝึกอบรม เพื่อพิจารณาว่ามีความก้าวหน้าในการศึกษาอย่างไร การศึกษาด้วยตนเองนี้ จะทำให้ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกโดยเฉพาะเรื่องเป็นเวลา เมื่อศึกษาและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว จึงนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง คือการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษานั้น สามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาทุกชั้นปี และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.4 ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถนำแนวคิดและรายละเอียดในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะความรู้ในสาระร่วมสมัย แนวทางการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยโดยการพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์

2.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะของการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เช่นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ แต่อาจเน้นในส่วนของสาระร่วมสมัยอื่น ๆ ตามที่กลุ่มตัวอย่างแนะนำ คือ สาระเกี่ยวกับทักษะชีวิต เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครทั้งเขต 1 และเขต 2 ว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคมศึกษาที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระร่วมสมัยหรือไม่ และนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดบ้าง โดยเฉพาะบทบาทของนักเรียนที่มีต่อครอบครัว ต่อผู้สูงอายุ ต่อชุมชน สังคม ประเทศ และโลก บ้างหรือไม่อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตมากขึ้นน้อยเพียงใด เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

(2552) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กฤษณ์ พลอยโสภณ (2538) “ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดสำหรับเกษตรกรภาคตะวันออก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จุมพล หนิมพานิช (2548) “ครอบครัวกับสังคม” ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมมนุษย์* หน่วยที่ 3 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536) “การศึกษาทางไกลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ใน*ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์* หน่วยที่ 12 เล่ม 3 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) “ชุดการสอนรายบุคคล” ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนาสรร* หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(2540) “ชุดการสอนทางไกล” ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนาสรร* หน่วยที่ 5

นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ไชยันต์ รัชชกุล (2533) “ความขัดแย้งในบริบทของสันติศึกษา” ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา* หน่วยที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2529) “แนวคิดของสันติศึกษา: ภาพสะท้อนความอ่อนด้อยของการศึกษาปัจจุบัน” บทความ
ประกอบการประชุมสัมมนาระดับชาติ กระบวนการเสริมสร้างสันติภาพในสังคมไทยเนื่องในโอกาส
เฉลิมฉลองปีสันติภาพสากล 2529 ทบวงมหาวิทยาลัย 16 กันยายน 2529 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ประกายพริก
- รุ่งธรรม ศุภธรรมรักษ์ (2533) “สันติศึกษากับสันติภาพ” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา หน่วยที่ 1
นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิชัย ต้นศิริ (2530) “แนวทางไปสู่สันติภาพและสันติศึกษา” ในรวมบทความคัดสรร จากการประชุมทางวิชาการ
เรื่อง สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง วลัย อารุณี บรรณาธิการ โครงการตำราและเอกสารทาง
วิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิริวรรณ ศรีพหล (2536) “ประวัติศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา” ในประมวลสาระ
ชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 4 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ (2539) “สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ และการศึกษา” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4
หน่วยที่ 9 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
- สิริวรรณ ศรีพหล (2550) “วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ในประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการการจัดการ
เรียนรู้ หน่วยที่ 5 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ (2554) การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ (2555) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง
การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา สนับสนุนโดย สำนักบริหาร
โครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ศุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2536) “สังคมวิทยาและมานุษยวิทยากับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา”
ในประมวลสารชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 6 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ (2555) “สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา”
ในประมวลสารชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 6 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 กรุงเทพมหานคร บริษัทพริกหวานจำกัด
- อมรวิเศษ นาคทรพร และจิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร (2553) สันติวัฒนธรรม สันติในตน: แนวคิดและแนวทางการ
เสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้เรื่องสันติภาพ เอกสารชุดแนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างสุขภาวะและทักษะชีวิตให้แก่เด็ก เอกสารลำดับที่ 9 สถาบันรามจิตติ กรุงเทพมหานคร

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Banks, J.A. (2006). *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching* (5th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- _____ (2008). *Introduction to Multicultural Education*. Boston: Pearson Education, Inc..
- Banks, James A. and McGee Banks (Editor and Associate Editor) (2004) *Handbook of Research on Multicultural Education*. San Francisco: Jossey – Bass AWiley Imprint.
- Bennett, Christine I. (1995). *Comprehensive Multicultural Education Theory and Practice*. Third Edition. Boston: Allyn and Bacon.
- Cleveland, Harlan. (1986). “The World We’re Preparing Our School Children For.” *Social Education*. October .
- King, David C., Branson, Margarat S. and Condon Larry E. (1984/1985). “Education for a World in Change: A Working Handbook for Global Perspectives.” *Intercom*.
- Kniep, Willard M. (1986) “Social Studies Within a Global Education.” *Social Education*. November/December.
- Manning, M. Lee and Baruth, Leroy G. (1992). *Multicultural Education of Children and Adolescents*. Boston: Allyn and Bacon.
- Michaelis, John U. (1992). *Social Studies for Children in a Democracy : A Guide to Basic Instruction*. 10th ed Boston : Allyn and Bacon.
- Pike, Graham and Selby, David. (1990). *Global Teacher, Global Learner*. New York : Hodder and Stoughton.